

▶ CENTRUM AGRARISCHE GESCHIEDENIS

NAAR WAARDE GESCHAT. EEN WAARDERINGSTRAJECT VAN VIER AGRARISCHE ERFGOEDCOLLECTIES IN VLAANDEREN EN BRUSSEL

TREFWOORDEN/THEMA'S

Registratie en documentatie, waardering, digitale duurzaamheid, collectiebeleid, participatie

AARD VAN HET ERFGOED

Hoofdzakelijk agrarisch erfgoed, maar ook ambachtelijk en volkskundig erfgoed.

OMVANG VAN HET ERFGOED

- › Texture (deelcollectie vlasteelt en landbouw): 404 objecten
- › Bokrijk (deelcollectie grote landbouwtuigen): 386 objecten
- › Jenevermuseum (deelcollectie kuiper- en koperslagersmateriaal): 209 objecten
- › Museum van de Belgische Brouwers (volledige collectie): 665 objecten

AFBAKENING De individuele objecten worden gewaardeerd binnen de eigen collectie, maar er wordt ook over de collectiegrenzen heen gekeken naar soortgelijke collecties (vb. vlascollectie Stekene, Kuipersmuseum Nevele, collectie Bulskampveld...). Referentiekader = Vlaanderen.

NIVEAU VAN WAARDEREN

Meerlagig:

- › Objectniveau: elk object wordt verdiepend geregistreerd
- › Deelcollectie: naar gelang de afbakening (vb. landbouw vs vlasteelt in Texture; vb. wanmolens, ploegen, eggen... in Bokrijk)
- › Collectie: Waardering object- en deelcollectieniveau heeft implicaties voor collectieniveau

BEGINSITUATIE

- › Deelname selectie agrarische werktuigen en machines voor erkenning Topstukkendecreet (2012-2013)
- › Agrarische erfgoedcollecties in West-Vlaanderen (2014-2016) met evaluatie en waardering van o.a. collecties Heuvelland, Leiedal, Bulskampveld, Bachten de Kupe, Waregem...
- › Organisatie workshop 'Waarderen en herbestemmen van roerend agrarisch erfgoed' (1 december 2016)

AANLEIDING

- › Texture: nieuw regionaal erfgoeddepot Trezoor
- › Bokrijk: herziening collectieplan, nood aan verdieping registratie
- › Jenevermuseum: vernieuwde collectiebeleid, inzetten op collectiemobiliteit
- › Brouwersmuseum: verhuis naar nieuw bierbelevingscentrum

VRAAGSTELLING

- › Texture: een volledig conditioneel doorgelichte en goed geregistreerde collectie moet beslissingen rond selectie ondersteunen en voorbereiding naar Trezoor mogelijk maken
- › Bokrijk: hervalorisatie objecten in kader van herziene collectievisie. Hoe kunnen we optimaal voor dit erfgoed zorgen?
- › Jenevermuseum: mogelijke heroriëntering? In hoeverre horen deze objecten in het Jenevermuseum indien ze in andere musea talrijker aanwezig zijn en waar ze beter thuis horen?
- › Brouwersmuseum: Welke objecten uit de collectie passen in het nieuwe bierbelevingscentrum? Wat maakt hen 'waardevol' of zelfs uniek genoeg om ze daarin onder te brengen?

TIMING

- › Texture: 1 oktober 2017 – april 2018
- › Bokrijk: april 2018 – november 2018
- › Jenevermuseum: 1 oktober 2018 – april 2019
- › Brouwersmuseum: april 2019 - september 2019

BETROKKEN PARTIJEN/PARTNERS

Interne partners:

- › Texture: conservator, wetenschappelijk medewerker, medewerker behoud, dienst techniek, communicatie...
- › Bokrijk: collectiebeheerder, depotmedewerkers, dienst techniek, communicatie...
- › Jenevermuseum: collectiebeheerder, communicatie
- › Brouwersmuseum: collectieverantwoordelijke, communicatie
- › Provincie West-Vlaanderen: inhoudelijke partner tot 31 december 2017 (sinds 1/1/18 erfgoedconsulent CJM)

Externe partners:

- › Belanghebbenden Texture, Bokrijk, Jenevermuseum, Brouwersmuseum
- › Erfgoed zuidwest
- › Collega-instellingen met gelijkaardig traject (cf. intervisiegroep FARO)
- › FARO

GEBRUIKTE TOOLS

- › Registratie: handleiding 'De hand aan de ploeg' (2016)
- › Waardering: eigen document op basis van internationale en nationale methodieken: 'Op de Museale Weegschaal' (2013), 'Reviewing Significance 3.0' (2018), Stappenplan Religieus Erfgoed (2016).

CONCRETE AANPAK

1. uitgangspunt

- ervaring waardering agrarische erfgoedcollecties (cf. supra)
- gebruik van eigen waarderingsdocument opgesteld op basis van internationale methodieken

2. projectplan (per collectie): ca. 6 maand

- verdiepende registratie objecten (fysieke manipulatie, beschrijven, opmeten, fotograferen...) + onderzoek indien nodig
- uitwerking waardering door kernteam (CAG en museum): in samenspraak vastleggen van criteria; referentiekader is Vlaanderen
- contact (of bezoek) met instellingen met gelijkaardige collectie
- museum stelt groep van belanghebbenden samen
- waardering met belanghebbenden
- redactie rapport (1 per museum) met aandacht voor waardenstelling per collectie
- samenkomst overkoepelende projectstuurgroep

3. participatie: trajectbegeleider, kernteam, belanghebbenden

- trajectbegeleider (projectmedewerker CAG): spilfiguur
- kernteam: trajectbegeleider, stafmedewerker roerend erfgoed CAG en collectiebeheerder/expert van museum
- belanghebbenden: overige diensten van museum, vrienden van het museum, heemkundige kringen, erfgoedexperts uit regio...

4. criteria vastleggen: hoe en met behulp van welke tool(s)?

- eigen waarderingsdocument (Excel) met diverse criteria (ook afhankelijk van collectie en museum) o.b.v. Op de Museale Weegschaal, Reviewing Significance 3.0 en Waarderen van religieus erfgoed
- vier clusters: kenmerken/kwaliteiten – cultuurhistorische waarde – sociaal-maatschappelijke waarde – gebruikswaarde
- scores van 1 tot maximaal 4
- afronden met 'beknopte SOS (waardenstelling)'

5. waarderingsrapport/resultaat

- per museum/collectie
- bevat een beschrijving van het werkproces
- verduidelijking bij het waarderingsdocument
- opname van uitgeschreven waardenstellingen

6. documentatie/communicatie

- objecten online via erfgoeddatabanken (cf. infra)
- rapport komt online
- communicatie in nieuwsbrieven en sociale media van CAG, musea en FARO

BUDGET Projectjaar 1 (01/10/2017-30/09/2018): 56.000 euro

Projectjaar 2 (01/10/2018-30/09/2019): 54.000 euro

RESULTAAT/TOEPASSING(EN)

- › Verdiepende registratie: musea weten beter wat in hun collectie zit
- › Verankering van de registratie via erfgoeddatabanken Erfgoedinzicht (Texture), Erfgoedplus (Bokrijk) en Het Virtuele Land (selectie van Texture en Bokrijk)
- › Intense samenwerking tussen projectmedewerker, CAG en verschillende museale partners kan vlotter leiden tot toekomstige initiatieven
- › Kennisuitwisseling en –deling tussen projectpartners én andere proefprojecten (FARO-traject)
- › Waarderingsdocument als handig en toegespitst werkinstrument voor het waarderen van agrarisch erfgoed
- › Vormen van participatie met belanghebbenden

VERDERE STAPPEN

- › Waarderingskennis verankerd bij musea (sommige gaan aan de slag met een volgende deelcollectie)
- › Na registratie en waardering volgt soms selectie en herbestemming (op basis van beleidsplan)
- › Waardering van andere agrarische collecties leidt tot een verdere verfijning van het waarderingsdocument én een toegenomen kennis

CONTACTGEGEVENS

- › Bert Woestenborghs, bert.woestenborghs@cagnet.be, 016 32 35 48
- › Thomas Dirx, thomas.dirx@cagnet.be, 016 32 42 45
- › Brecht Demasure, brecht.demasure@cagnet.be, 016 37 41 96

